

**Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини**

Затверджено
на засіданні вченої ради університету
2016 р. протокол № __;
Голова вченої ради університету,
ректор _____ проф. О.І Безлюдний

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Освітня кваліфікація - Бакалавр історії

Спеціальність - 032 Історія та археологія

**Професійна кваліфікація: історик, вчитель історії основної
(базової) школи,**

Тип диплому та обсяг програми	Одиничний ступінь, 240 кредитів ЄКТС	
Вищий навчальний заклад	Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини	
Акредитаційна інституція	Міністерство освіти і науки України Національна агенція забезпечення якості вищої освіти	
Період акредитації	Програму впроваджено у 2016 році, акредитовано на 10 років. Ліцензія Серія НД-ІІ №2479787	
Рівень програми	FQ – ЕНЕА – перший цикл, QF-LLL – 6 рівень, НРК – 6 рівень.	
A	Мета програми	
	<i>Забезпечення наукової і професійної (теоретичної та практичної) підготовки конкурентоспроможного компетентного фахівця, здатного реалізувати професійну діяльність у загальноосвітньому закладі, забезпечувати різні форми здобуття освіти базового рівня та поглиблювати інструментальні знання та когнітивні уміння шляхом навчання за магістерською програмою</i>	
B	Характеристика програми	
1	<i>Предметна область, напрям</i>	Історія, мультидисциплінарний; галузь знань – Історія та дотичні дисципліни – архівознавство, джерелознавство, філософія, педагогіка, психологія, історія світових цивілізацій, методика викладання історії; знання іноземної мови. Освіта – 35%; історія – 45%, дотичні – 10%; іноземна мова – 5%.
2	<i>Фокус програми: загальна/ спеціальна</i>	Здатність аналізувати та оперувати арсеналом сучасної академічної історичної науки, проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням вимог компетентно-орієнтованого навчання за напрямом підготовки «Історія». Акцент на архівознавчій та джерелознавчій діяльності, використанні первинних та вторинних джерел, документів з суспільно-історичних, соціокультурних, інтеграційних проблем Європи, історіографії критично.
3	<i>Орієнтація програми</i>	Програма спрямована на оволодіння фундаментальними знаннями історії, навичками наукового дослідження. Орієнтована на глибоку спеціальну підготовку, науковців, учителів історії, працівників державних установ та громадських організацій, ініціативних фахівців, здатних генерувати нові ідеї та знання на базі сучасних досягнень науки, готових до безперервного і актуального навчання.
4	<i>Особливості програми</i>	Міждисциплінарна та багатопрофільна підготовка фахівців, що володіють науковим інструментарієм для теоретичних та експериментальних досліджень та практичної діяльності у архівно-джерелознавчій та музеєзнавчій роботі, дослідженні суспільно-політичних і соціокультурних реалій розвитку європейського простору відповідно до європоцентристських інтеграційних процесів в Україні, у педагогічній діяльності.
C	Орієнтація на майбутнє працевлаштування та подальше навчання	
1	<i>Працевлаштування</i>	Бакалавр може займати посаду педагогічного працівника – вчителя історії в базовій загальноосвітній школі, працівника музейного закладу, архівної установи; в органах державної адміністрації та громадських організацій; брати участь у розробці науково-дослідних проблем, працювати на посадах референта, лаборанта в науково-дослідницьких інститутах
2	<i>Продовження</i>	Можливість навчатися за програмою другого циклу у галузі знань,

	<i>освіти</i>	що узгоджується з отриманим дипломом бакалавра, можливість викладання.
D	Стиль викладання	
1	<i>Підходи до викладання та навчання</i>	Провідними в якісній трансформації навчального середовища для студентів є технології контекстного, імітаційного, проблемного, модульного, проектного навчання. Основними підходами до навчання є проблемний та практико-орієнтований, що реалізуються засобами застосування лекційні курси методології та методики науково-дослідницького пошуку, у дослідницькій спрямованості семінарських занять із спеціальних дисциплін, шляхом зміщення акцентів на практичну спрямованість дисциплін методичного циклу, орієнтації різних видів практики на результат.
2	<i>Система оцінювання</i>	Усні та письмові іспити, презентації, есе, навчальна практика, випускна кваліфікаційна робота.
E	Програмні компетентності	
1	<i>Загальні</i>	<p>Компетентність у галузі науки – свідоме використання студентами пізнавальних здібностей для набуття, застосування, управління знаннями.</p> <p>Мовна і комунікативна компетентність – використання мови як засобу для усної та письмової комунікації, обміну знаннями, ідеями, емоціями, наполегливість, уміння відповідати за себе та зрілі рішення, уміння співпрацювати.</p> <p>ІКТ компетентність – впевнене і критичне використання технологій інформаційного суспільства для роботи та спілкування, сукупність знань, умінь і навичок виконання різних видів інформаційної діяльності і ціннісне ставлення до цієї діяльності.</p> <p>Соціальна компетентність – здатність обмінюватися інформацією, спілкуватися, встановлювати і підтримувати соціальні зв'язки, здатність до співпраці, розв'язання проблем, взаєморозуміння.</p> <p>Особистісна компетентність – це інтегративне утворення, що включає систему цінностей, пов'язаних із саморозвитком та самовдосконаленням у професійній діяльності, обізнаність у власних сильних і слабких сторонах, здатність до самоаналізу, ідентифікації і розвитку індивідуальних позитивних якостей.</p> <p>Міжособистісна компетентність – уміння будувати суб'єктно-суб'єктні відносини у професійній діяльності, здатність до активної співпраці та інтеграції в прагненні до мети спільно з іншими людьми, установами, організаціями.</p> <p>Практична компетентність – здатність застосовувати на практиці знання та дослідницькі вміння, готовність до прийняття самостійних рішень, відповідальність за результати діяльності.</p>
2	<i>Фахові (предметні)</i>	<p>Історична – знання змісту та методології фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін.</p> <p>Хронологічна – здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.</p> <p>Просторова – здатність студентів орієнтуватися в історичному просторі.</p> <p>Інформаційно-мовленнєва – ефективно й грамотно працювати з різними джерелами історичної інформації та будувати усні та письмові висловлення щодо історичних фактів, історичних постатей та історичної теорії.</p>

	<p>Логічна – здатність визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснення історичних фактів, явищ, процесів.</p> <p>Дослідницька – здатність використовувати науковий інструментарій для теоретичних та експериментальних досліджень у навчальній, практичній і професійній діяльності.</p> <p>Інформаційна – працювати з різними джерелами інформації, аналізувати, синтезувати, узагальнювати та використовувати її для навчання.</p> <p>Практична – готовність до самостійної роботи, здатність застосовувати накопичені теоретичні знання на практиці, готовність до організації краєзнавчих студій у професійній діяльності.</p> <p>Аксіологічна компетенція – здатність студентів формулювати оцінки та версії історичного руху й розвитку.</p> <p>Науково-методична компетентність – здатність до застосування системи педагогічних, психологічних, предметних знань та професійно-методичних умінь, які базуються на знаннях дидактики.</p> <p>Компетентність у сфері інновацій та вдосконалення – поінформованість з проблем інновацій в галузі освіти, використання різноманітних освітніх технологій і засобів навчання.</p>
--	---

--	--

F	Програмні результати навчання
----------	--------------------------------------

	<p>Студент виявляє знання і розуміння</p> <ul style="list-style-type: none"> • Змісту фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін. • Основних історичних процесів і подій давньої, середньовічної, ранньомодерної, нової, новітньої історії України та всесвітньої історії у їх порівнянні та взаємозв'язку. • Комплексу наскрізних, загальних та окремих понять предметів освітньої галузі. • Предмету та методології історії, інших суспільних та гуманітарних дисциплін. • Історичної періодизації, як способу пізнання історичного процесу. • Історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій з проблем вітчизняної і всесвітньої історії та визначення напрямів перспективних досліджень з інших галузей наукового пізнання. • Наукового інструментарію для теоретичних та експериментальних досліджень у навчальній, практичній і професійній діяльності. • Об'єктивних закономірностей, які відносяться до процесів накопичення та збереження соціальної інформації. • Регіональних особливостей України, теоретико-методологічних основ краєзнавчої діяльності. • Методологічних принципів аналізу культурних явищ у світовому цивілізаційному розвої. • Знання предмета, педагогічні, психологічні, основи організації й управління навчальним процесом. • Сутності, закономірностей, тенденцій і перспектив розвитку педагогічного процесу. • Теоретичних основ дидактики, змісту освіти, закономірностей процесу навчання, найефективніших методів, організаційних форм навчання. • Наукові основи предметних методик. • Ефективних моделей навчання історії та суспільствознавчих дисциплін. <p>Студент виявляє уміння, здатність</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аналізувати та оперувати арсеналом сучасної академічної історичної науки, історичними знаннями зі спеціалізації.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Використовувати новітні методологічні підходи у навчальній та професійній діяльності: цивілізаційний, аксіологічний, культурологічний, антропологічний, багатofакторний. • Розглядати суспільні явища в розвитку та конкретно-історичних умовах певного часу. • Збирати, обробляти, узагальнювати інформацію для створення глибокої бази знань про історичні та соціокультурні процеси в Україні, на європейському континенті, у світі загалом. • Орієнтуватися в науковій періодизації, порівнювати історичні процеси вітчизняної і всесвітньої історії, виявляти тенденції міжнародних відносин, пов'язані з геополітичними чинниками. • Характеризувати історичний процес та регіональні особливості. • Працювати з джерелами інформації, інтегрувати їх зміст, визнавати і сприймати різноманітність критичного аналізу і оцінок історичних джерел. • Визначати і застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу та пояснення історичних фактів • Використовувати науковий інструментарій для теоретичних та експериментальних досліджень у навчальній, практичній і професійній діяльності. • Формулювати оцінку історичного руху, діяльності історичних осіб, виявляти власну позицію щодо суперечливих фактів історії. • Використовувати основи теорії і методології освіти у професійній діяльності. • Інтегрувати знання, які отримані в процесі вивчення різних дисциплін в єдиний комплекс гуманітарних дисциплін. • Проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням державних вимог. • Організувати навчальну діяльність та позаурочну роботу учнів у загальноосвітніх закладах, створювати і підтримувати психологічно безпечне освітнє середовище. • Працювати на уроках з інноваційними методиками та технологіями навчання, реалізувати міжпредметні зв'язки. • Діагностувати й оцінювати рівень розвитку, досягнення та освітні потреби учнів. • Організувати спільну діяльність і міжособистісну взаємодію суб'єктів освітнього процесу. • Здійснювати професійну діяльність у полікультурному світі, поділяючи і шануючи передовсім нормативи і цінності свого національно-культурного середовища. • Проявляти важливі для професійної педагогічної діяльності особистісні якості (комунікативність, відповідальність, рефлексивність, емпатійність, здатність до самоаналізу і самоуправління, фахового зростання).
G	Модулі освітньої програми
I	Цикл загальної підготовки
1.1	Гуманітарна підготовка
ГП1.1.01	Українська мова
ГП1.1.02	Іноземна мова
ГП 1.1.03	Латинська мова
ГП 1.1.04	Філософія
Гп 1.1.05	Спеціальні історичні дисципліни
ГП 1.1.06	Етнографія України
1.2	Фундаментальна підготовка

ФП 1.2.01	Вікова фізіологія, шкільна гігієна
ФП 1.2.02	Історична географія України
ФП 1.2.03	Археологія
ФП 1.2.04	Фізичне виховання
ФП 1.2.05	Історія української культури
ФП 1.2.06	Історія України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.
ФП 1.2.07	Історія України XIX ст.
ФП 1.2.08	Історія України XX – початку XXI ст.
ФП 1.2.09	Історія стародавнього світу
ФП 1.2.10	Історія середніх віків
ФП 1.2.11	Історія культури зарубіжних країн
ФП 1.2.12	Історія держави і права України
II	Цикл професійної підготовки
2.1	Психолого-педагогічна підготовка
ППП 2.1.01	Педагогіка
ППП 2.1.02	Психологія
ППП 2.1.03	Основи наукових досліджень
ППП 2.1.04	Теорія та методика навчання історії
ППП 2.1.05	Теорія та методика суспільствознавства
ППП 2.1.06	МН краєзнавчої роботи
ППП 2.1.07	МН історії України
ППП 2.1.08	МН всесвітньої історії
ППП 2.1.09	Історія педагогіки
ППП 2.1.10	Методика виховної роботи та основи педагогічної майстерності
2.2	Науково-предметна підготовка
НПП2.2.01	Історія слов'янських народів
НПП2.2.02	Нова історія країн Європи та Америки
НПП 2.2.03	Новітня історія країн Європи та Америки

НПП 2.2.04	Нова історія країн Азії та Африки
НПП 2.2.05	Новітня історія країн Азії та Африки
НПП 2.2.06	Історіографія історії України
НПП 2.2.07	Джерелознавство історії України
НПП 2.2.08	Архівознавство
НПП 2.2.09	Основи історичного музеєзнавства
НПП 2.2.10	Археологія України
НПП 2.2.11	Історія первісного суспільства
3	Дисципліни вільного вибору студента
1	Блок 1
ВВ 1.01	Конституційне право України
ВВ 1.02	Теорія держави і права України
ВВ 1.03	Охорона праці та безпека життєдіяльності
ВВ 1.04	Трудове право України
ВВ 1.05	Адміністративне право України
ВВ 1.06	Українознавство
ВВ 1.07	Політологія
ВВ 1.08	ІК технології в галузі
ВВ 1.09	Археологічне джерелознавство
ВВ 1.10	Історичне красзнавство
ВВ 1.11	Етика та естетика
ВВ 1.12	Соціологія
ВВ 1.13	Релігієзнавство
1	Блок 2
ВВ 2.01	Конституційне право України

ВВ 2.02	Теорія держави і права України		
ВВ 2.03	Охорона праці та безпека життєдіяльності		
ВВ 2.04	Трудове право України		
ВВ 2.05	Адміністративне право України		
ВВ 2.06	Українознавство		
ВВ 2.07	Політологія		
ВВ 2.08	ІК технології в галузі		
ВВ 2.09	Археологічне джерелознавство		
ВВ 2.10	Історичне краєзнавство		
ВВ 2.11	Логіка		
ВВ 2.12	Культурологія		
ВВ 2.13	Антропологія		
Практична підготовка			
П 01	Археологічна практика		
П 02	Музейно-архівна практика		
П 03	Практика історичних досліджень		
П 04	Виробнича практика (педагогічна)		
Н	Опис програми		
	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
I. Цикл загальної підготовки			
1.1 Гуманітарна підготовка			
ГП 1.1.01.	Здатність дотримуватися оптимальної мовної поведінки у професійній сфері; доречно використовувати різні мовні засоби відповідно	Знання норм сучасної української мови в професійному спілкуванні, розуміння мовних стереотипів комунікації за фахом, основних вимог загальномовної та фахової мовної культури. Уміння правильно використовувати різні мовні засоби залежно від сфери й мети спілкування;	Українська мова

	до комунікативних намірів та етикетних ситуацій; складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку.	послугуватись всім лексичним багатством української мови; користуватись термінологічними, енциклопедичними та загальномовними словниками; дотримуватись вимог мовного етикету в будь-якій ситуації спілкування. Здатність підвищувати загальномовний рівень, формувати особисті практичні навички ділового усного і писемного спілкування в колективі, розвивати комунікативні здібності. Здатність демонструвати навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; вміння та навички мовної поведінки у професійній сфері.	
ГП 1.1.02	Здатність продемонструвати необхідну комунікативну спроможність в сфері професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формі; навички практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що обумовлена професійними потребами.	Знання лексики та граматичного матеріалу іноземної мови для роботи з оригінальною літературою, з тим, щоб вміти одержувати професійну інформацію з іноземних джерел, а також для розвитку навичок проведення бесіди-діалогу на рівні професійного мовлення. Уміння здобувати, оволодівати новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела. Здатність укладати професійні тексти і документи іноземною мовою, демонструючи міжкультурне розуміння та попередні знання у конкретному професійному контексті. Здатність підвищувати загальномовний рівень, формувати особисті практичні навички. Готовність до соціальної взаємодії у мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі та управління їх участю; до відповідальності за результати власної діяльності.	Іноземна мова
ГП 1.1.03	Знання латинського алфавіту, фонетики, наголосів, нормативної граматичної бази, лексичного мінімуму. Здатність читати і перекладати адаптовані тексти латинською мовою та використовувати їх у навчальній, науковій та професійній діяльності писати.	Знання основи граматичної будови латинської мови; особливостей утворення і вживання різних лексико-граматичних явищ, правила перекладу латинських граматичних конструктів, вимови звуків і читання слів. Здатність правильно вживати латинську термінологію, проводити граматичний та історичний аналіз тексту; розпізнавати запозичення з латинської мови, використовувати їх у практичній діяльності. Готовність до використання мови як засобу для усної та письмової комунікації, обміну знаннями, ідеями тощо	Латинська мова
ГП 1.1.04	Знання основних теоретичних положень, фундаментальних філософських категорій зі сфер онтології, гносеології, логіки, науки, соціальної	Знання основних етапів розвитку світової та вітчизняної філософії; значення основних філософських понять і категорій; специфіки та структури філософського знання; основного кола філософських проблем; специфіки філософського підходу до пізнання. Здатність демонструвати сформований	Філософія

	<p>філософії, історії, філософії, філософії культури, етики, естетики техніки, релігієзнавства.</p> <p>Здатність синтезувати набуті знання із фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття; застосовувати набуті знання при аналізі реалій сучасного суспільного буття; формувати власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення.</p>	<p>науковий світогляд, філософську культуру мислення та пізнання; аналізувати проблеми сучасного життя із використанням філософських понять та категорій; інтерпретувати зміст текстів першоджерел; обґрунтовувати власну світоглядну позицію.</p> <p>Здатність демонструвати свідоме застосування в професійній діяльності філософської методології та знань.</p> <p>Готовність до саморозвитку та духовного самовдосконалення.</p>	
<p>ГП 1.1.05</p>	<p>Здатність застосовувати принцип історизму до джерел, робити аргументовані висновки, користуватися довідковою та науковою літературою тощо.</p> <p>Здатність визначати ступінь автентичності та вірогідності джерела, здійснюючи його всебічне вивчення (як зовнішніх ознак, так і змісту) з метою одержання достовірної інформації про історичні події та явища.</p>	<p>Знання основ джерелознавства (теорії, історії та методів), особливостей різноманітних типів та видів джерел, предмету та завдань окремих спеціальних історичних дисциплін. Уміння застосовувати принцип історизму до джерел, робити аргументовані висновки, користуватися довідковою та науковою літературою. Здатність до володіння сучасними методами джерелознавчого аналізу, до визначення ступеню автентичності та вірогідності джерела, здійснюючи його всебічне вивчення (як зовнішніх ознак, так і змісту) з метою одержання достовірної інформації про історичні події та явища. Здатність отримувати знання з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами історичної інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу.</p>	<p>Спеціальні історичні дисципліни</p>
<p>ГП 1.1.06</p>	<p>Знання предмету та завдань етнографії України, її методико-теоретичного потенціалу, основних джерел з курсу.</p> <p>Здатність здійснювати історичний та етнологічний аналіз явищ та процесів; самостійно працювати з археологічними, етнографічними, фольклорними, історичними джерелами та літературою.</p> <p>Здатність узагальнювати знання, отриманих з різних комунікативних</p>	<p>Знання особливостей формування та розвитку етнічної історії українського народу, загальних етнологічних понять дисципліни. Знання методології та методики етнографічних досліджень, провідних етнологічних шкіл та їх представників в Україні; особливостей традиційної, матеріальної, духовної та соціонормативної культури українського етносу.</p> <p>Здатність аналізувати проблеми етногенезу та основних етапів етнічної історії українців з найдавніших часів до сьогодення; характеризувати перебіг етнічних процесів в Україні та прогнозувати їх розвиток. Здатність складати етнопсихологічну характеристику українців та представників етнічних меншин України, добирати й опрацьовувати історичні, етнографічні матеріали з різних джерел, узагальнювати й критично оцінювати історичні</p>	<p>Етнографія України</p>

	потоків, працювати з джерелами інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу.	та етнографічні факти, події, явища та використовувати у навчальній та професійній діяльності.	
1.2 Фундаментальна підготовка			
ФП 1.2.01	Здатність визначати особливості життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, зокрема особливості функціонування кожної системи органів дитини. Здатність досліджувати фізіологічний стан систем органів за спеціальними методиками; застосовувати гігієнічні знання для збереження і зміцнення здоров'я учнів.	Знання предмету та завдань вікової фізіології і шкільної гігієни; загальних закономірностей росту і розвитку дітей та підлітків; основних етапів розвитку фізіологічних систем організму дитини; значення фізіологічних систем в регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем; гігієнічних правил, які б сприяли зміцненню індивідуального здоров'я школярів. Здатність досліджувати фізіологічний стан систем органів власного організму за спеціальними методиками; застосовувати гігієнічні знання для збереження і зміцнення індивідуального здоров'я школярів. Уміння обґрунтувати гігієнічні вимоги і нормативи, необхідні у роботі вчителя з метою створення оптимальних умов навчання, для збереження індивідуального здоров'я школярів.	Вікова фізіологія шкільна гігієна
ФП 1.2.02	Знання характеру розташування етносів, політичних і економічних утворень в різні історичні епохи; закономірностей і розвитку історико-географічних досліджень. Здатність розрізняти предмет вивчення історичної географії та історії географії; визначати роль природно-географічних факторів у розвитку суспільства. Здатність демонструвати навички самостійного картографування історичних подій та періодів.	Знання теоретичних та методологічних основ історичної географії України, закономірностей історичного процесу, окремих історичних подій з їх географічними кордонами та особливостями природних умов, де вони відбуваються; роль природного середовища в антропогенезі й етногенезі та соціально-економічному і культурному розвитку суспільства. Здатність визначати роль природно-географічних факторів у розвитку суспільства; аналізувати історико-географічні проблеми історії України, пов'язані з різними хронологічними періодами. Готовність організувати практичну роботу учнів із різними типами джерел історичної географії (проводити самостійний пошук інформації за поданими джерелами та посібниками; виконувати завдання на контурних картах, створювати історичну карту та картосхему за описом).	Історична географія України
ФП 1.2.03	Знання предмету та об'єкту археології; основних методів дослідження археологічних пам'яток; типів археологічних	Знання основних досягнень сучасної академічної науки у галузі вивчення давньої історії України, етапів антропо- і соціогенезу людства; закономірностей розвитку історико-культурних типів у світі та характерних ознак матеріальної культури України, основних	Археологія

	пам'яток; процедуру археологічного дослідження; основні галузі археології. Здатність характеризувати сучасні концепції та інтерпретації археологічних пам'яток з території України.	методів археологічних досліджень. Здатність використовувати отримані знання і переносити їх в нову ситуацію, при проведенні занять відповідно до фаху і спеціалізації аналізувати світовий історико-культурний процесу взаємозв'язку із розвитком суспільства на території України. Готовність застосовувати науковий підхід до аналізу та інтерпретації археологічних матеріалів як основи реконструкції історичного процесу	
ФП 1.2.04	Здатність використовувати знання, уміння і навички з метою збереження та зміцнення власного здоров'я і забезпечення фахової дієздатності. Готовність до реалізації установлення на здоровий спосіб життя, фізичне удосконалення і самовиховання.	Знання теоретичних, методичних та організаційних основ фізичної культури. Здатність виявляти сформованість мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури, потребу в регулярних заняттях фізичними вправами і спортом. Розуміння значення фізичної культури і здорового способу, здатність переконувати в цьому учнів, формувати в них здоров'язберігаючу компетентність, усвідомлення цінностей фізичної культури, її активного використання у всебічному розвитку особистості. Здатність використовувати набуті навички у професійній діяльності.	Фізичне виховання
ФП 1.2.05	Знання здобутків української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення, можливостей запозичення культурних цінностей інших народів. Здатність до порівняльного аналізу ролі і місця вітчизняної культури у контексті світових та європейських культуротворчих процесів. Здатність усвідомлено ставитися до історичної пам'яті як частини культурного капіталу, формувати на її основі соціально-моральної позиції особистості.	Знання концептуальних засад історії та теорії української культури, історії становлення та розвитку окремих галузей, міжкультурних зв'язків України з країнами Європи та світу; проблем та перспектив розвитку української культури у сучасному цивілізаційному процесі. Уміння збирати, систематизувати інформацію, здійснювати порівняльний аналіз та використовувати її у практичній діяльності. Здатність аналізувати різноманітні явища української культури; оперувати основними термінами і поняттями; оцінювати значення культурних досягнень українського народу та внесок видатних діячів культури України. Здатність застосовувати соціально-культурні нормативи у поведінці, розвитку особистої культури.	Історія української культури
ФП 1.2.06	Здатність до аналізу історії виникнення та розвитку українського етносу, основних закономірностей його державотворення, соціально-політичної	Знання періодизації історії України, становлення різних форм суспільно-економічних відносин на території України, особливостей розвитку матеріальної та духовної культури давнього періоду та доби середньовіччя. Здатність визначати характерні риси основних	Історія України з найдавніших часів до кінці XVIII ст.

	активності різних прошарків суспільства, історії формування та діяльності громадських, культурологічних та політичних організацій в Україні. Здатність визначати та оцінювати значення геополітичних факторів в історичному розвитку, суспільно-політичних трансформацій на шляху суверенного розвитку нашої держави.	періодів стародавньої та середньовічної української історії, їхні особливості, визначальні події та явища в кожному з них. Уміння співвідносити у хронологічному та просторовому сенсі події та явища історії України з подіями та явищами європейської історії. Здатність демонструвати стійкі навички локалізувати історичні події та об'єкти на карті; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями та явищами. Здатність оцінювати події, визначати позитивні та негативні наслідки дій історичних осіб в контексті історії українських земель давньої та середньовічної доби.	
ФП 1.2.07	Здатність визначати та оцінювати значення геополітичних факторів в історичному розвитку українських земель у ХІХ ст.; характеризувати суспільно-політичні трансформації України. Здатність демонструвати об'єктивний, багатоваріантний підхід до вивчення й трактування історії України ХІХ ст.	Знання предмету, завдань, історіографії та джерел курсу, суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного становища українських земель у ХІХ ст. Уміння співвідносити історичні події, процеси з періодом, епохою на основі знання періодизації історії. Здатність аналізувати та узагальнювати у певній системі, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі різнобічного вивчення джерел і застосування історичних знань. Здатність визначати та оцінювати значення геополітичних факторів в історичному розвитку України. Здатність демонструвати свідоме застосування в професійній діяльності методології та знань історії. Готовність до саморозвитку та духовного самовдосконалення.	Історія України ХІХ ст.
ФП 1.2.08	Здатність отримувати знання з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами історичної інформації, застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників, використовувати високі стандарти текстового аналізу. Оцінювати вплив видатних державних і політичних діячів, доленосних подій на еволюцію історії України ХХ – ХХІ ст.	Знання предмету, завдань, історіографії та джерел курсу. Розуміння сутності, природи та генезису історичних явищ ХХ – ХХІ ст. Вміння здійснювати їх аналіз та узагальнення, з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і процесів. Знання основних праць вітчизняних і зарубіжних істориків, присвячених актуальним проблемам історії України. Володіння сучасними методами історичного пізнання, історичним термінологічно-понятійним апаратом. Уміння добирати й опрацьовувати історичні, матеріали з різних джерел, узагальнювати й критично аналізувати історичні факти, події, явища. Здатність оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії визначеного періоду. Здатність демонструвати свідоме застосування в професійній діяльності методології та знань історії. Готовність до саморозвитку та духовного самовдосконалення.	Історія України ХХ – ХХІ ст.
ФП	Здатність визначати	Знання джерел та загальної історіографії історії	Історія

1.2.09	основні чинники формування, функціонування та еволюції стародавніх цивілізацій, виявляти їх особливі риси та взаємозв'язки; аналізувати економічні, соціальні, політичні та культурно-етнічні характеристики функціонування старосхідних держав. Здатність демонструвати об'єктивний, багатоваріантний підхід до вивчення й трактування історії стародавнього світу.	Стародавнього Сходу, хронології та періодизації стародавньої історії, основних етапів процесу державотворення. Розуміння особливих та загальних рис розвитку східних цивілізацій. Здатність аналізувати та узагальнювати зміст історичних джерел, працювати з картою; аргументувати власну думку з дискусійних питань курсу. Здатність оцінити роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах старосхідної історії. Готовність застосовувати набуті знання, навички та вміння в самостійній практичній, науковій та педагогічній роботі.	стародавнього світу
ФП 1.2.10	Здатність визначати та демонструвати набір соціально-економічних, політичних, культурних та інших характеристик розвитку суспільства Європи за доби середньовіччя. Здатність орієнтуватися в основних наукових підходах щодо дослідження європейського середньовіччя.	Знання джерел та загальної історіографії, основних понять і термінів з історії європейського середньовіччя. Уміння добирати та опрацьовувати джерела та наукову літературу з історії європейського середньовіччя; характеризувати основні елементи культурного коду європейської середньовічної цивілізації. Володіння базовими поняттями, науковим інструментарієм для дослідження європейського середньовіччя. Готовність застосовувати набуті знання, навички та вміння в самостійній практичній, науковій та педагогічній роботі.	Історія середніх віків
ФП 1.2.11	Знання основних культурологічних понять історії світової культури, основних здобутків історії культури кожної культурно-історичної епохи. Здатність до порівняльного аналізу контекстів світових та культуротворчих процесів. Здатність усвідомлено ставитися до історичної пам'яті як частини культурного капіталу, формувати на її основі соціально-моральної позиції особистості	Знання концептуальних засад історії та теорії культури зарубіжних країн, основних культурологічних понять історії світової культури, особливостей кожної культурно-історичної епохи, їх спільних та відмінних рис, основних здобутків культури зарубіжних країн. Уміння аналізувати особливості культури країн у різні культурно-історичні епохи, проводити компаративний аналіз розвитку, прогнозувати тенденції подальшого розвитку зарубіжної культури з урахуванням історично-культурних закономірностей. Готовність застосувати соціально-культурні нормативи у поведінці. Здатність до продуктивної співпраці, до розвитку власної культури, соціально-активної життєвої позиції.	Історія культури зарубіжних країн
ФП 1.2.12	Здатність характеризувати існуючі парадигми історії	Знання закономірностей виникнення, розвитку і змін типів та форм держави і права. Розуміння характерних особливостей кожного	Історія держави і права України

	української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів; аналізувати складні та суперечливі явища, процеси в історії України. Здатність до забезпечення реалізації в навчальному процесі принципів історизму і об'єктивності в оцінці фактів, явищ, подій.	періоду та зміни державно-правових явищ на території України у їх історичному розвитку. Знання джерел права, що діяли на території України починаючи з VII – III ст. до н.е. – до новітнього часу. Уміння застосовувати засоби і технології аналізу, порівняння та використання історико-правових знань. Здатність використовувати інформацію історико-правового характеру на практиці; визначати власне ставлення до проблем державно-правової сфери. Готовність до інтелектуального осмислення і практичного застосування історичного досвіду розвитку держави і права у професійній діяльності.	
II. Цикл професійної підготовки			
2.1 Психолого-педагогічна підготовка			
ППП 2.1.02	Знання основних підходів до визначення педагогіки як науки, її взаємозв'язок з іншими науками; основних методів педагогіки; педагогічні технології, моделі виховання. Здатність застосовувати положення сучасної педагогіки; формувати індивідуальну педагогічну позицію щодо процесу навчання учнів; демонструвати досвід володіння сучасними педагогічними технологіями; засвоєними формами і методами групової педагогічної взаємодії.	Знання основ педагогіки, її основних понять і категорій; педагогічних технологій, моделей виховання. Уміння планувати та організовувати навчально-виховну роботу у відповідності з основними педагогічними закономірностями та принципами. Здатність осмислювати та аналізувати педагогічну дійсність, готовність до педагогічної праці на гностичному, комунікативному, операційному рівнях. Уміння моделювати та розв'язувати педагогічні ситуації; застосовувати нові технології навчання та виховання, ефективно керувати діяльністю і спілкуванням дітей, спрямовуючи їх розвиток. Здатність займатися самоосвітою, самовдосконаленням	Педагогіка
ППП 2.1.02	Розуміння закономірностей формування і розвитку особистості і особливостей поведінки людини в суспільному середовищі. Здатність до застосування методик дослідження і аналізу особистісно-психологічних властивостей людей. Здатність орієнтуватися у ситуаціях соціальних відносин і визначати	Знання загальних закономірностей та механізмів і психічної діяльності, сутності і специфіки психічного відображення дійсності; сутності, структури та психологічних властивостей особистості як системної якості індивіда; індивідуально-типологічних особливостей особистості (темперамент, характер, здібності) та можливостей впливу на їх розвиток; змісту, структури і видів діяльності та поведінки як психологічних феноменів. Уміння організовувати дослідження психічних явищ відповідно до методологічних принципів психології; проводити науково-обґрунтований аналіз психологічних фактів; пояснювати психологічний зміст та механізми становлення і	Психологія

	необхідні засоби оптимальної взаємодії партнерів; вміти проводити аналіз психічних станів та властивостей особистості для оптимізації навчально-виховного процесу.	розвитку різних форм прояву психіки особистості; аналізувати психологічний зміст, структуру, механізми і умови розвитку особистості та окремих її складових; застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості.	
ППП 2.1.03	Знання про наукові дослідження, особливості їх проведення. Знання методів організації та проведення наукових та соціальних досліджень. Здатність здійснювати науково-пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал. Користуватися методами соціометрії, математичного аналізу для обробки результатів дослідження. Здійснювати наукове дослідження у вигляді курсової роботи.	Знання загальних основ, предмету, завдань, методів методології наукових досліджень; етапів, видів, структури і тривалості педагогічного експерименту; способів формування груп для проведення педагогічного експерименту. Здатність працювати з літературою з обраної теми досліджень; ставити мету, визначати завдання і гіпотезу досліджень; планувати та проводити експеримент; обробляти отримані дані за допомогою методів математичної статистики, оформляти роботу згідно вимог, що пред'являються; застосовувати набуті навички для написання наукових досліджень.	Основи наукових досліджень
ППП 2.1.04	Розуміння структури системи, змісту та концептуальних завдань навчання історії у загальноосвітній школі. Здатність застосовувати комп'ютерні технології, технології дистанційного навчання, модульно-тьюторську систему навчання, технологію ситуаційного навчання, дослідницьких проєктів, технологій навчання у співробітництві тощо, як інструментів пізнання. Готовність презентувати особисту концепцію проєктування дидактичної системи.	Знання історії розвитку та методології методики як наукової дисципліни; змісту шкільних курсів історії; засобів, методів й основних прийомів навчання історії; критеріїв оцінювання рівнів навчальних досягнень і способів перевірки знань та умінь; основних закономірностей навчання історії. Уміння з'ясувати рівень знань та умінь з історії в учнів конкретної вікової категорії; співвідносити історичний зміст із методами, прийомами та засобами навчання; розробляти оцінювальні завдання, передбачати та прогнозувати результати навчання, вносити корективи в педагогічну діяльність; уміння укладати плани-конспекти уроків, готувати виховні заходи для організації позакласної роботи, виготовляти та застосовувати прості наочні посібники; вести педагогічне спостереження, брати участь в експериментальній роботі. Здатність передбачати та прогнозувати результати навчання, вносити корективи в педагогічну діяльність	Теорія та методика навчання історії
ППП 2.1.05	Розуміння структури системи, змісту та концептуальних завдань	Знання предмета, цілей, завдань, змісту шкільної суспільствознавчої освіти, наукових засад предметної методики, теоретичних основ	Теорія та методика навчання

	<p>навчання суспільствознавства у загальноосвітній школі. Знання методологічних засад навчання суспільствознавства як предметної галузі. Здатність працювати на уроках з компетентнісно орієнтованими методиками навчання; визначати способи формування; критерії моніторингу та оцінювання суспільствознавчої компетентності учнів.</p>	<p>дидактики, закономірностей процесу навчання. Готовність до організації, планування і проведення урочної та позакласної навчальної діяльності з предмету «Людина і світ», «громадянська освіта». Здатність реалізувати міжпредметні зв'язки та застосовувати комп'ютерні технології, технології дистанційного навчання, модульно-тьюторську систему навчання, технологію ситуаційного навчання, дослідницьких проєктів, технологій навчання у співробітництві тощо, як інструментів пізнання. Здатність формувати та оцінювати в учнів рівні сформованості суспільствознавчої компетентності.</p>	<p>суспільствознавства</p>
<p>ППП 2.1.06</p>	<p>Розуміння структури системи, змісту та концептуальних завдань краєзнавчої роботи у загальноосвітній школі. Знання методологічних засад краєзнавчої роботи. Здатність застосовувати краєзнавство як метод, дидактичний принцип, за допомогою якого можна домогтися підвищення ефективності навчання історії. Здатність проводити краєзнавчі дослідження.</p>	<p>Знання змісту програм з історії України, тематики та ключових питань історії рідного краю у шкільному курсі історії України; теоретико-методологічних основ організації краєзнавчих досліджень. Здатність до перенесення системи наукових знань у практику навчально-виховної діяльності учнів. Здатність застосовувати краєзнавство як метод, дидактичний принцип, за допомогою якого можна домогтися підвищення ефективності навчання історії. Усвідомлення необхідності практичних дій зі збереження історико-культурної спадщини краю, відродження духовності. Здатність усвідомлено ставитися до історичної пам'яті як частини культурного капіталу, формувати на її основі соціально-моральної позиції особистості.</p>	<p>Методика навчання краєзнавчої роботи</p>
<p>ППП 2.1.07</p>	<p>Знання змісту історичної освіти та методологічних засад навчання історії України у загальноосвітній школі як предметної галузі. Здатність до проектування навчального процесу відповідно до вимог історичного компоненту Державного стандарту та теоретичних основ історичної дидактики. Здатність працювати на уроках з компетентнісно орієнтованими методиками навчання;</p>	<p>Здатність демонструвати систему знань історичного, методичного, методологічного, психологічного і технологічного характеру та здатність застосовувати їх у професійній діяльності. Здатність до проектування навчального процесу відповідно до вимог історичного компоненту Державного стандарту та теоретичних основ історичної дидактики. Уміння конкретизувати мету навчання за класами, курсами, розділами й темами, відповідно до вікової категорії учнів. Здатність реалізувати міжпредметні зв'язки та застосовувати комп'ютерні технології, технології дистанційного навчання, модульно-тьюторську систему навчання, технологію ситуаційного навчання, дослідницьких проєктів, технологій навчання у співробітництві тощо, як</p>	<p>Методика навчання історії України</p>

	визначати способи формування; критерії моніторингу та оцінювання історичної компетентності учнів.	інструментів пізнання. Здатність демонструвати індивідуальні навички методичної діяльності, здатність аналізувати результати своєї навчальної та практичної діяльності, прагнення до саморозвитку і самовдосконалення у професійній діяльності.	
ППП 2.1.08	Знання змісту історичної освіти та методологічних засад навчання всесвітньої історії у загальноосвітній школі як предметної галузі. Здатність до проектування навчального процесу відповідно до вимог історичного компоненту Державного стандарту та теоретичних основ історичної дидактики. Здатність працювати на уроках з компетентісно орієнтованими методиками навчання; визначати способи формування; критерії моніторингу та оцінювання історичної компетентності учнів.	Знання предмета, цілей, завдань, змісту шкільної історичної освіти, наукових засад предметної методики, теоретичних основ дидактики. Знання структури предметно-історичної компетентності учнів основної та старшої школи. Здатність реалізувати міжпредметні зв'язки та застосовувати комп'ютерні технології, технології дистанційного навчання, модульно-тьюторську систему навчання, технологію ситуаційного навчання, дослідницьких проєктів, технологій навчання у співробітництві тощо, як інструментів пізнання. Готовність формувати в учнів систему предметних компетенцій (просторову, хронологічну, логічну, інформаційну, аксіологічну). Здатність демонструвати індивідуальні навички методичної діяльності, здатність аналізувати результати своєї навчальної та практичної діяльності, прагнення до саморозвитку і самовдосконалення у професійній діяльності.	Методика навчання всесвітньої історії
ППП 2.1.09	Розуміння динаміки розвитку освіти в історичній ретроспективі. Здатність систематизувати і класифікувати історико-педагогічні знання, давати об'єктивну оцінку педагогічним явищам. Оволодіти навичками ефективної самостійної роботи з першоджерелами, науковою історико-педагогічною літературою.	Знання специфіки предмета, завдань та місця історії педагогіки в системі гуманітарних наук; основних шляхів та закономірностей розвитку виховання, школи і педагогічної думки у різні історичні періоди. Здатність робити історико-культурний порівняльний аналіз педагогічних поглядів та педагогічних течій. Уміння застосовувати кращі здобутки педагогічної мудрості у своїй майбутній професійній діяльності; послуговуватися методами ретроспективного аналізу історико-педагогічних явищ і фактів. Здатність осмислювати, аналізувати історію педагогічної думки та використовувати знання на гностичному, комунікативному, операційному рівнях навчальної та професійної діяльності	Історія педагогіки
ППП 2.1.10	Знання теоретичних основ педагогічної майстерності та виховної роботи у школі. Знання педагогічної культури, культури мовлення взаємодії; основи такту, уваги та	Знання теоретичних положень основ виховної роботи, ефективних шляхів впливу на розвиток особистості, стратегії координування виховних впливів педагогів, сім'ї, громадськості. Знання особливостей дітей різних вікових груп, методики роботи з різними категоріями дітей; особливостей проведення колективних творчих справ, педагогічної культури, культури	Методика виховної роботи та основи педагогічної майстерності

	спостережливості; основи творчості та мистецтва; елементи акторської та режисерської майстерності. Здатність формувати та демонструвати навички управління власним психічним станом, мовою, засобами вербального та невербального педагогічного впливу, риторичними навичками.	мовлення та культури взаємодії; техніки мовлення та невербального спілкування. Уміння здійснювати виховний вплив на особистість та учнівський колектив; конструювати оригінальні педагогічно доцільні прийоми взаємодії; добирати раціональні види виховної роботи для вихованців; прогнозувати розвиток особистості з орієнтацією на позитивне. Уміння застосовувати нормативно-правову базу для соціального захисту дітей, охорони дитинства. Готовність до виконання виховної та розвиваючої функції діяльності учителя, здатність до саморозвитку та самовдосконалення.	
2.2 Науково-предметна підготовка			
НПП 2.2.01	Розуміння наукових підходів до вивчення історії слов'янських народів, що склалися у вітчизняній та зарубіжній історіографії. Здатність застосовувати базовий понятійний апарат дисципліни, визначати особливості розвитку кожної із слов'янських країн Центральної та Південної Європи, вплив досвіду їх історичного розвитку на сьогодення. Здатність демонструвати об'єктивний, багатоваріантний підхід до вивчення й трактування історії слов'янських народів.	Знання джерел, основних понять і термінів з історії слов'янських народів. Знання стану внутрішньої і зовнішньої політики кожної країни, основних тенденцій їх розвитку у різні періоди їх історії, основної хронології подій. Уміння аналізувати головні події в історії слов'янських народів, локалізувати історичні події та об'єкти на карті, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями та явищами. Здатність демонструвати практичні навички роботи з історичними документами, науковою літературою, періодичними виданнями. Здатність оцінювати роль слов'янських народів у всесвітній історії. Здатність демонструвати мотивацію до поглиблення інструментальних знань та когнітивних умінь для подальшого вивчення вітчизняної та світової історії	Історія слов'янських народів
НПП 2.2.02	Розуміння соціальної основи історичного знання, його теоретичних та методологічних принципів, історіографії з предмету, знання джерельної бази історичних досліджень Нового часу. Здатність визначати основні рушійні сили розвитку, фактологію історичного процесу західного суспільства XVII – на	Конкретно-історичні знання щодо перебігу основних подій суспільно-політичного процесу, загальних тенденцій формування системи міжнародних відносин, соціально-економічних змін, основних етапів духовного і культурного життя країн Західної Європи та Північної Америки. Здатність визначати основні рушійні сили розвитку, фактологію історичного процесу західного суспільства XVII – на початку XX ст. Уміння критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, фактологічний матеріал, використовувати у практиці навчальній та професійній діяльності. Здатність демонструвати об'єктивний, багатоваріантний підхід до вивчення й трактування нової історії	Нова історія країн Європи і Америки

	початку ХХ ст.; локалізувати історичні події та об'єкти на карті, оцінювати зміни в геополітичному контексті.	країн Європи і Америки.	
НПП 2.2.03	Розуміння соціальної основи історичного знання, його теоретичних та методологічних принципів, історіографії з предмету, знання джерельної бази історичних досліджень Новітнього часу. Здатність визначати основні рушійні сили розвитку, фактологію історичного процесу західного суспільства ХХ – на початку ХХІ ст.; локалізувати історичні події та об'єкти на карті, оцінювати зміни в геополітичному контексті.	Знання наукової періодизації, етапів і процесів історії країн Західної Європи та Північної Америки після Першої світової війни до сучасності; спільних і відмінних рис їх історичного розвитку, хронології найголовніших подій і політичну географію країн цих регіонів; джерел і літератури з проблем курсу. Здатність визначати основні рушійні сили розвитку історичного процесу західного суспільства ХХ – початку ХХІ ст. Уміння критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, фактологічний матеріал, використовувати у практиці навчальній та професійній діяльності. Здатність визначати зміни в економічному розвитку та соціальній структурі, особливості урбанізаційних процесів, партійно-політичних відносин, зовнішньополітичних процесів у контексті формування геополітичної карти світу. Здатність демонструвати об'єктивний, багатоваріантний підхід до вивчення й трактування новітньої історії країн Європи і Америки.	Новітня історія країн Європи та Америки
НПП 2.2.04	Розуміння цивілізаційних основ країн Азії та Африки їх орієнтацію, систему цінностей, пріоритети, структуру, проблеми релігії, культури, менталітету. Здатність характеризувати загальні тенденції історичного розвитку країн Азії, Африки в новий час; визначати національно особливі риси, характерні для окремої країни або групи країн, робити диференційований порівняльно-історичний аналіз рівня соціально-економічного, суспільно-політичного і культурного розвитку цих країн.	Знання предмету, періодизації, основних рушійних сил розвитку історичного процесу нової історії країн регіону. Здатність характеризувати суспільний лад і політичну карту Азії і Африки з ХVІ ст. до початку ХХ ст.; особливості розвитку країн Азії і Африки в новий час. Уміння визначати та аналізувати основні проблеми і події політичної історії в країнах Азії і Африки, особливості соціально-економічного і культурного розвитку окремих регіонів, вплив на нього колоніальної системи, релігійні особливості окремих країн та зміни, які відбулися у ході формування геополітичної карти світу. Здатність застосовувати когнітивні уміння для встановлення міжпредметних зв'язків; локалізувати історичні події та об'єкти на карті; оцінювати зміни в геополітичному контексті; визначати місце і роль кожної з країн у системі міжнародних відносин на відповідному історичному відрізку часу. Готовність викладати історію країн Азії, Африки та Латинської Америки як складову частину курсу загальної історії в загальноосвітній школі.	Нова історія країн Азії та Африки

<p>НПП 2.2.05</p>	<p>Розуміння цивілізаційних основ країн Азії та Африки їх орієнтацію, систему цінностей, пріоритети, структуру, проблеми релігії, культури, менталітету. Здатність характеризувати загальні тенденції історичного розвитку країн Азії, Африки в новітній час; визначати національно особливі риси, характерні для окремої країни або групи країн, робити диференційований порівняльно-історичний аналіз рівня соціально-економічного, суспільно-політичного і культурного розвитку цих країн.</p>	<p>Знання предмету, періодизації, основних рушійних сил розвитку історичного процесу новітньої історії країн регіону. Здатність характеризувати суспільний лад і політичну карту Азії і Африки ХХ – ХХІ ст., особливості розвитку країн Азії і Африки в новітній час. Уміння визначати та аналізувати основні проблеми і події політичної історії в країнах Азії і Африки, особливості соціально-економічного і культурного розвитку окремих регіонів, вплив на нього колоніальної системи, релігійні особливості окремих країн та зміни, які відбулися у ході формування геополітичної карти світу. Здатність застосовувати когнітивні уміння для встановлення міжпредметних зв'язків; локалізувати історичні події та об'єкти на карті; оцінювати зміни в геополітичному контексті; визначати місце і роль кожної з країн у системі міжнародних відносин на відповідному історичному відрізку часу. Готовність викладати історію країн Азії, Африки та Латинської Америки як складову частину курсу загальної історії в загальноосвітній школі.</p>	<p>Новітня історія країн Азії та Африки</p>
<p>НПП 2.2.06</p>	<p>Здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження; застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії України. Здатність отримувати знання з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами історичної інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу.</p>	<p>Знання основних етапів розвитку національної історіографії та головних історичних концепцій, які відповідали певним історичним періодам. Розуміння основних понять, категорій та дефініцій, їх загальнонаукове та прикладне смислове навантаження в контексті курсу. Володіння теоретичними та методологічними засадами історіописання, знання представників української історичної науки, їх головних творів, здатність характеризувати концептуальні засади історичних шкіл. Здатність застосовувати когнітивні уміння для встановлення міжпредметних зв'язків. Вміння демонструвати мотивацію до поглиблення інструментальних знань та когнітивних умінь для подальшого вивчення вітчизняної та світової історії. Здатність використовувати історіографічні знання при написанні курсових робіт та наукових текстів; застосовувати набуті історіографічні знання в професійній діяльності, суспільному житті та громадсько-виховній роботі.</p>	<p>Історіографія історії України</p>
<p>НПП 2.2.07</p>	<p>Здатність характеризувати різні групи джерел; визначати репрезентативність джерел, їх достовірність та значення; робити узагальнюючі</p>	<p>Знання предмету і теорії історичного джерелознавства, природи джерел, їх зміст та інформативний потенціал. Знання основних етапів розвитку історичного джерелознавства, його методичних засад; класифікацію історичних джерел, їх особливості. Здатність демонструвати сформовані системні навички аналізу джерел з історії України,</p>	<p>Джерелознавство історії України</p>

	висновки; застосовувати теоретичні знання у всіх видах джерелознавчого аналізу; володіти методикою пошуку, опрацювання і використання історичних джерел.	самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку. Здатність застосувати сучасні методи джерелознавства у навчальній та професійній діяльності. Вміння демонструвати мотивацію до поглиблення інструментальних знань та когнітивних умінь для подальшого вивчення вітчизняної та світової історії, встановлення між предметних зв'язків.	
НПП 2.2.08	Знання загальних засад архівознавства як науки, головних понять та термінології, основних етапів історії архівної справи, систему організації архівної справи в Україні. Здатність професійно використовувати інформацію архівних документів, застосовувати сучасні інформаційні технології в архівній справі.	Знання історії архівної справи в Україні, нормативної основи організації архівної справи в Україні. Знання специфіки складу і змісту Національного архівного фонду України системи архівних установ України, виробничих підрозділів архіву, основних архівних технологій. Розуміння організації архівних документів в Україні, технології зберігання документів в архівах, специфіку обліку та принципи і методів використання архівної інформації Здатність демонструвати навички раціонального пошуку, відбору, аналітичного дослідження архівних документів методикою їх використання у науково-дослідній, навчальній та науково-популяризаторській роботі за професійною спрямованістю.	Архівознавство
НПП 2.2.09	Знання принципів класифікації музеїв; основні принципи добору музейних експонатів; головні засади фондоутворення і засоби збереження фондів музеїв; основні методи побудови експозицій, головні ідеї і засади музейної педагогіки. Здатність використовувати експозиції історичних і етнографічних, а також краєзнавчих музеїв у навчально-виховному процесі, позакласній культурно-освітній роботі сучасної національної школи України.	Знання витоків музейної справи в історії культури, особливостей вітчизняного музеєзнавства на всіх етапах розвитку, основних напрямів фондової, науково-дослідницької роботи в музейних установах, засобів передачі культурних знань. Уміння аналізувати внутрішню організацію музеїв, систему наукового комплектування музейних фондів, документування та зберігання колекцій. Здатність каталогізувати музейні предмети; демонструвати уміння навички складання тематико-експозиційного плану; складати супровідні тексти та фотоматеріали музейної експозиції; мати навички проведення музейної екскурсії Здатність продемонструвати когнітивні уміння на навчальній практиці та в професійній діяльності.	Основи історичного музеєзнавства
НПП 2.2.10	Здатність здобувати самостійно і користуватися знаннями про археологічні	Знання перебігу та змін археологічних періодів, відбувалися на території України протягом одного мільйону років, від раннього палеоліту до класичного середньовіччя. Знання	Археологія України

	пам'ятки як джерелами для дослідження різних аспектів життєдіяльності племен і народів, які у минулому проживали на території України. Називати археологічні відкриття останніх років. Здатність реконструювати історичний розвиток людських спільнот на підставі речових джерел.	археологічних культур, приналежність їх до певних періодів, їх особливостей. Знання теоретичного змісту для проведення польових, лабораторних та камеральних археологічних досліджень спадщини. Здатність реконструювати історичний розвиток людських спільнот на підставі речових джерел та розпізнавати за окремими ознаками належність пам'яток до конкретних археологічних культур та історичних діб. Здатність застосовувати знання на археологічній практиці. Уміння та навички використання знань з археології у процесі викладання історії у школі, позашкільній роботі та у музейній справі.	
НПП 2.2.11	Знання та здатність аналізувати основні проблеми антропогенезу – різноманітні теорії походження людини; основні етапи антропо- та соціогенезу; основні та допоміжні форми господарства на різних етапах розвитку первісного суспільства; причини й наслідки першого та другого розподілу праці; характерні риси кожного етапу розвитку історії первісного суспільства; причини занепаду первісного суспільства та переходу людства до стратифікованих форм життя.	Знання основних видів джерел з історії первісного суспільства, загальної історіографії, хронології та періодизації первісної історії; основних етапів антропогенезу та напрямків розвитку первісних суспільств, механізмів утворення соціальних інститутів первісної епохи. Уміння аналізувати сучасні концепції історичного розвитку людства в первісну добу, екологічні та соціальні аспекти антропосоціогенезу, визначати місце первісної історії в історичному процесі. Спроможність демонструвати власну позицію щодо дискусійних питань історії первісного суспільства.	Історія первісного суспільства
III. Дисципліни вільного вибору студента			
Блок 1			
ВВ 1.01	Знання методології дослідження сутності і змісту конституційно-правових явищ, основ теорії конституції, конституційного положення людини і громадянина, територіальної організації держави, здійснення державної влади та місцевого самоуправління. Здатність визначати особливості конституційно-правових	Знання поняття, предмету і методів конституційного права, його місця в системі галузей публічного права. Розуміння основних положень теорії конституціоналізму та конституції, концептуальних засад правового статусу людини і громадянина, конституційних основ побудови громадянського суспільства в Україні, системи органів державної влади і місцевого самоврядування, засад територіального устрою. Уміння користуватися здобутими навичками у сфері взаємовідносин громадян, їх об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства із органами та посадовими особами публічної влади. Здатність аналізувати та коментувати нормативно-правові акти, які регламентують	Конституційне право України

	інститутів; розуміти принципи правового аналізу конституційного законодавства. Здатність застосовувати на практиці історико-правовий та порівняльно-правовий метод вивчення українського законодавства.	статус людини та громадянина, функціонування інститутів громадянського суспільства, організацію та діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування. Здатність демонструвати сформованість професійної правосвідомості і правової культури.	
ВВ 1.02	Здатність характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів; аналізувати складні та суперечливі явища, процеси в історії України. Здатність до забезпечення реалізації в навчальному процесі принципів історизму і об'єктивності в оцінці фактів, явищ, подій.	Знання предмету, функцій та методології теорії держави і права, закономірностей виникнення і розвитку, засад і механізмів правового регулювання, правових систем світу. Здатність використовувати загальнотеоретичні знання як методологічні у процесі вивчення дисциплін галузі, аналізувати державно-правові інститути, оцінювати їх з точки зору культурної цінності. Здатність демонструвати сформованість професійної правосвідомості і правової культури; спроможність користуватися вітчизняними та міжнародними нормативно-правовими актами, різними джерелами права, юридичною літературою, усвідомлено використовувати їх для правових процедур захисту прав і свобод людини.	Теорія держави і права України
ВВ 1.03	Готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах. Здатність обґрунтовувати і розробляти безпечні технології (в галузі діяльності); вибирати оптимальні умови і режими праці, проектувати зразки техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.	Знання основ збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей; законодавчої і нормативно-правової бази з охорони праці, основних причин травматизму і професійних захворювань працівників, методів їх зниження, основних принципів організації робочого процесу. Уміння застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності; користуватися законодавчими і нормативно-правовими актами з охорони праці; аналізувати умови, визначати соціально-економічну ефективність заходів для поліпшення умов праці на робочих місцях. Здатність використовувати знання законів про охорону праці при організації безпечної та здорової роботи, навчально-виховного процесу згідно свого фахового спрямування.	Охорона праці та безпека життєдіяльності
ВВ 1.04	Знання основних принципів та джерел трудового права, чинні норми Конституції України, Кодексу законів про працю України та інших	Знання теоретичних положень трудового права; основних принципів та джерел трудового права, чинних норм Конституції України, Кодексу законів про працю України та інших нормативно-правових актів, що регулюють трудові відносини. Уміння тлумачити та застосовувати норми	Трудове право України

	нормативно-правових актів, що регулюють трудові відносини. Здатність правильно тлумачити та застосовувати норми трудового законодавства в процесі роботи за спеціальністю.	трудового законодавства в процесі роботи за спеціальністю, аргументувати власну точку зору та прийняті рішення з конкретних питань регулювання трудових відносин, давати їм правову оцінку.	
ВВ 1.05	Знання основних принципів та джерел адміністративного права, чинні норми Конституції України, Цивільного кодексу України та інших нормативно-правових актів, що регулюють цивільні відносини. Здатність правильно тлумачити та застосовувати норми адміністративного права в процесі роботи за спеціальністю.	Знання суті і принципів адміністративного права як навчальної дисципліни, юридичної науки та галузі права; особливостей адміністративно-правових норм та відносин, видів та можливостей застосування адміністративної відповідальності. Розуміння теоретичних і правових основ державного управління і діяльності виконавчої влади, їхньої компетенції і системи, правових основ взаємодії з іншими державними органами. Уміння тлумачити та застосовувати чинне законодавство України, що регулює адміністративну відповідальність та здійснення державного управління. Здатність висловити власну правову позицію з використанням посилань на нормативні акти адміністративного права.	Адміністративне право України
ВВ 1.06	Знання актуальних проблем сучасної етнографії та українознавства. Здатність здійснювати історичний та етнологічний аналіз явищ та процесів; самостійно працювати з етнографічними, фольклорними, історичними джерелами та літературою. Здатність узагальнювати знання, отриманих з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами етнографічної інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу.	Знання концептуальних основ курсу, розуміння актуальних проблем сучасного народознавства. Знання своєрідності українського етносу, етнічної історії національних груп України, принципів етнографічного районування українського населення та особливостей окремих етнографічних груп. Знання здобутків культури українців. Уміння користуватися набутими теоретичними знаннями з усіх галузей українознавства, використовувати історичний досвід українського народу в сфері культури, в професійній діяльності та особистому житті. Уміння виявити досвід поколінь та історичні уроки розвитку етнонації, орієнтуватися в сучасних етнопроцесах в Україні, формулювати власну оцінку щодо їх інтенсивності, форм вияву, позитивного чи негативного впливу на соціокультурний простір держави. Готовність постійно збагачувати свій кругозір надбаннями української культури, вирішувати складні завдання формування сучасного націєпростору.	Українознавство
ВВ 1.07	Знання сутності політики як явища соціального і духовного буття людини, її специфіки і місця в	Знання основних закономірностей діяльності з керівництва і управління суспільними процесами на основі публічної влади, основних понять і категорій політичної науки, методів політичних досліджень, особливостей	Політологія

	<p>системі культури, основні положення різних політичних вчень. Здатність визначати суттєві ознаки і типологію сучасних політичних систем та їх елементів, аналізувати сучасні тенденції політичного життя України та міжнародних політичних відносин, Оцінювати вимоги основних вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів у політичній сфері.</p>	<p>функціонування сучасних політичних інститутів, форм держав, історії політичної думки. Уміння самостійно аналізувати причини і наслідки політичних явищ і процесів, роль в них ідеологічних чинників, традицій, уявлень і переконань громадян. Здатність виявляти важливість загальнолюдських цінностей свободи, рівності, справедливості, демократії, миру тощо. Здатність займати в суспільстві активну громадянську позицію, протистояти спробам маніпулювання масовою та індивідуальною свідомістю членів суспільства, застосовувати когнітивні уміння на практиці</p>	
ВВ1.08	<p>Знання наукових засад побудови освітнього процесу з використанням інформаційних технологій, їх розумного застосування в роботі з учнями, впливу освітньо-інформаційного середовища на різні сторони розвитку особистості дошкільника. Здатність застосовувати інформаційні технології в освітньо-виховному процесі.</p>	<p>Знання основних тенденцій інформатизації освіти, вимог до вчителя в інформаційному суспільстві, правил та норм роботи з комп'ютерною технікою, основних способів використання інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності – вимог до створення та застосування ІКТ в навчально-виховному процесі. Уміння ефективно працювати з основними програмними пакетами Windows 2007: Word, PowerPoint, Excel, Access, MovieMaker; раціонально використовувати комп'ютерну техніку та мережу Інтернет, добирати та створювати програмні дидактичні засоби для школярів, раціонально застосовувати ІКТ під час підготовки та проведення уроків та інших форм організації навчально-виховного процесу, компетентність у сфері інновацій та вдосконалення.</p>	ІКТ технології в галузі
ВВ 1.09	<p>Здатність здобувати самостійно і користуватися знаннями про археологічні пам'ятки як джерелами для дослідження різних аспектів життєдіяльності племен і народів, які у минулому проживали на території України. Здатність реконструювати історичний розвиток людських спільнот на підставі речових джерел.</p>	<p>Знання класифікації археологічних джерел; методів польової та камеральної обробки джерел; склад гуманітарних та природничих методів дослідження археологічних джерел ; основи археологічного матеріалознавства; Здатність давати характеристику предмету та змісту археологічного дослідження, класифікувати основні типи археологічних джерел, орієнтуватися у методах польової та камеральної обробки джерел; аналізувати можливості застосування методів археологічного матеріалознавства до певних категорій джерел.</p>	Археологічне джерелознавство
ВВ1.10	<p>Знання історичного краєзнавства та історичної</p>	<p>Знання теоретичних основ історичного краєзнавства: (форм, методів, напрямів, джерел).</p>	Історичне краєзнавство

	<p>регіоналістики. Здатність виявляти культуру міжрегіонального спілкування та міжетнічної толерантності. Здатність застосовувати навички історичного дослідження, готовність до проведення пошуково-краєзнавчої роботи в школі, залучення до неї молоді.</p>	<p>Спроможність виробляти систему знань з історії, культури, економіки, природознавства рідного краю, проводити краєзнавчу роботу у професійній діяльності. Готовність до вдосконалення навичок історичного дослідження шляхом пошуково-краєзнавчої роботи. Здатність пропагувати історичні і культурні надбання українського народу, з метою формування культурно-історичної самоідентифікації.</p>	
<p>ВВ 1.11</p>	<p>Розуміння особливостей культурного, комунікаційного, техногенного середовища, вміння орієнтуватися у інформаційному потоці культури та вільно комунікуватися у сучасному полікультурному глобалізованому світі. Готовність до прийняття мистецтва як загальнолюдської цінності. Здатність оцінювати ситуацію морального вибору і морального конфлікту.</p>	<p>Знання предмету і структури етики, естетики як науки, специфіки розвитку етичних, естетичних знань у конкретних культурних регіонах. Знання моральних цінностей людини, загальних та прикладних понять, особливостей творів мистецтва як креативної форми дозвілля, а також як засобу морального виховання, основних художніх напрямів сучасного мистецтва, їх етичний код. Здатність аналізувати проблему морального вибору на конкретних прикладах власного життя; сприймати мистецтво як унікальний засіб гармонізації особистості; реалізовувати набутий етичний та естетичний досвід як допоміжний засіб створення успішного професійного іміджу; орієнтуватися в просторі художніх практик сьогодення; творчо користуватися набутими знаннями в професійній діяльності; розвивати та удосконалювати комунікативні можливості особистості. Готовність до усвідомленого ставлення до проблеми морального вибору і моральних конфліктів у професійній діяльності; формування навичок і знань ділового спілкування і службового етикету.</p>	<p>Етика та естетика</p>
<p>ВВ 1.12</p>	<p>Здатність визначати і грамотно використовувати основні категорії системи соціологічних знань. Здатність визначати місце і роль людини в системі соціальних зв'язків. Готовність до виконання соціологічних завдань під керівництвом з елементами самостійності. Здатність нести відповідальність за</p>	<p>Знання сутності основних категорій, принципів соціології, методів соціологічного пізнання, структури, функцій соціології, особливостей характеристик соціальної матерії, рівнів і форм буття соціальної реальності, тенденції розвитку соціальних явищ і процесів, основних соціальних інститутів, закономірностей розвитку та еволюції історичних форм соціальних інститутів, характеристик форм соціальної патології, особливостей організації емпіричного соціологічного дослідження. Здатність оперувати категоріальним апаратом соціологічної науки, адекватно тлумачити перебіг соціальних явищ і процесів що мають місце в українському суспільстві, розуміти</p>	<p>Соціологія</p>

	результати виконання соціологічних завдань у навчанні або професійній діяльності. Здатність пізнавати природу соціальних конфліктів і знаходити способи їх вирішення.	мотиваційну структуру дій соціальних суб'єктів, виокремлювати реальні та віртуальні соціальні явища і процеси, визначати ціннісні орієнтації соціальних суб'єктів, організувати проведення емпіричного соціологічного дослідження. Здатність до взаємодії та співробітництва з широким колом осіб для здійснення навчальної або професійної діяльності.	
ВВ1.12	Знання основних тенденцій розвитку сучасного релігієзнавства та історії релігій. Здатність досліджувати соціальні явища, використовуючи знання релігієзнавства, аналізувати основні процеси та явища зовнішнього та внутрішнього світу людини. Здатність обґрунтовувати філософські, соціальні, політичні та правові особливості українського релігійного і світського суспільного життя та української національної ідеї. Уміння визначати засоби перетворення дійсності за допомогою релігієзнавчого знання.	Знання основних категорій, принципів, методів релігієзнавства; походження, структури, функцій релігії, особливостей первісних вірувань, національних, світових релігій, неорелігій. Розуміння конституційно-правових основи забезпечення свободи совісті в Україні, особливостей конфесійного життя сучасної України. Здатність оперувати категоріальним апаратом релігієзнавчої науки, критично аналізувати підходи до релігії, розглядати релігію як цілісне явище через єдність її складових, виокремлювати догматичні та культові особливості конкретних релігій, порівнювати різні релігії в контексті культури, з'ясовувати суттєві світоглядні питання в контексті релігії та вільнодумства. Здатність формувати власну позицію щодо оцінки ролі релігії у сучасному світі; засвоїти та використовувати на практиці світоглядно-гуманістичний зміст релігієзнавства, його людинотворчу природу.	Релігієзнавство
Блок 2			
ВВ 2.01	Знання методології дослідження сутності і змісту конституційно-правових явищ, основ теорії конституції, конституційного положення людини і громадянина, територіальної організації держави, здійснення державної влади та місцевого самоуправління. Здатність визначати особливості конституційно-правових інститутів; розуміти принципи правового аналізу конституційного	Знання поняття, предмету і методів конституційного права, його місця в системі галузей публічного права. Розуміння основних положень теорії конституціоналізму та конституції, концептуальних засад правового статусу людини і громадянина, конституційних основ побудови громадянського суспільства в Україні, системи органів державної влади і місцевого самоврядування, засад територіального устрою. Уміння користуватися здобутими навичками у сфері взаємовідносин громадян, їх об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства із органами та посадовими особами публічної влади. Здатність аналізувати та коментувати нормативно-правові акти, які регламентують статус людини та громадянина, функціонування інститутів громадянського суспільства, організацію та діяльність органів державної	Конституційне право України

	законодавства. Здатність застосовувати на практиці історико-правовий порівняльно-правовий метод вивчення українського законодавства.	влади і місцевого самоврядування. Здатність демонструвати сформованість професійної правосвідомості і правової культури.	
ВВ 2.02	Здатність характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів; аналізувати складні та суперечливі явища, процеси в історії України. Здатність до забезпечення реалізації в навчальному процесі принципів історизму і об'єктивності в оцінці фактів, явищ, подій.	Знання предмету, функцій та методології теорії держави і права, закономірностей виникнення і розвитку, засад і механізмів правового регулювання, правових систем світу. Здатність використовувати загальнотеоретичні знання як методологічні у процесі вивчення дисциплін галузі, аналізувати державно-правові інститути, оцінювати їх з точки зору культурної цінності. Здатність демонструвати сформованість професійної правосвідомості і правової культури; спроможність користуватися вітчизняними та міжнародними нормативно-правовими актами, різними джерелами права, юридичною літературою, усвідомлено використовувати їх для правових процедур захисту прав і свобод людини.	Теорія держави і права України
ВВ 2.03	Готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах; Здатність обґрунтовувати і розробляти безпечні технології (в галузі діяльності); вибирати оптимальні умови і режими праці, проектувати зразки техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.	Знання основ збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей; законодавчої і нормативно-правової бази з охорони праці, основних причин травматизму і професійних захворювань працівників, методів їх зниження, основних принципів організації робочого процесу. Уміння застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності; користуватися законодавчими і нормативно-правовими актами з охорони праці; аналізувати умови, визначати соціально-економічну ефективність заходів для поліпшення умов праці на робочих місцях. Здатність використовувати знання законів про охорону праці при організації безпечної та здорової роботи, навчально-виховного процесу згідно свого фахового спрямування.	Охорона праці та безпека життєдіяльності
ВВ 2.04	Знання основних принципів та джерел трудового права, чинні норми Конституції України, Кодексу законів про працю України та інших нормативно-правових актів, що регулюють трудові відносини.	Знання теоретичних положень трудового права; основних принципів та джерел трудового права, чинних норм Конституції України, Кодексу законів про працю України та інших нормативно-правових актів, що регулюють трудові відносини. Уміння тлумачити та застосовувати норми трудового законодавства в процесі роботи за спеціальністю, аргументувати власну точку зору та прийняті рішення з конкретних питань	Трудове право України

	Здатність правильно тлумачити та застосовувати норми трудового законодавства в процесі роботи за спеціальністю	регулювання трудових відносин, давати їм правову оцінку.	
ВВ 2.05	Знання основних принципів та джерел адміністративного права, чинні норми Конституції України, Цивільного кодексу України та інших нормативно-правових актів, що регулюють цивільні відносини. Здатність правильно тлумачити та застосовувати норми адміністративного права в процесі роботи за спеціальністю.	Знання суті і принципів адміністративного права як навчальної дисципліни, юридичної науки та галузі права; особливостей адміністративно-правових норм та відносин, видів та можливостей застосування адміністративної відповідальності. Розуміння теоретичних і правових основ державного управління і діяльності виконавчої влади, їхньої компетенції і системи, правових основ взаємодії з іншими державними органами. Уміння тлумачити та застосовувати чинне законодавство України, що регулює адміністративну відповідальність та здійснення державного управління. Здатність висловити власну правову позицію з використанням посилань на нормативні акти адміністративного права.	Адміністративне право України
ВВ 2.06	Знання актуальних проблем сучасної етнографії та українознавства. Здатність здійснювати історичний та етнологічний аналіз явищ та процесів; самостійно працювати з етнографічними, фольклорними, історичними джерелами та літературою. Здатність узагальнювати знання, отриманих з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами етнографічної інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу.	Знання концептуальних основ курсу, розуміння актуальних проблем сучасного народознавства. Знання своєрідності українського етносу, етнічної історії національних груп України, принципів етнографічного районування українського населення та особливостей окремих етнографічних груп. Знання здобутків культури українців. Уміння користуватися набутими теоретичними знаннями з усіх галузей українознавства, використовувати історичний досвід українського народу в сфері культури, в професійній діяльності та особистому житті. Уміння виявити досвід поколінь та історичні уроки розвитку етності, орієнтуватися в сучасних етнопроцесах в Україні, формулювати власну оцінку щодо їх інтенсивності, форм вияву, позитивного чи негативного впливу на соціокультурний простір держави. Готовність постійно збагачувати свій кругозір надбаннями української культури, вирішувати складні завдання формування сучасного націєпростору.	Українознавство
ВВ 2.07	Знання сутності політики як явища соціального і духовного буття людини, її специфіки і місця в системі культури, основні положення різних політичних вчень.	Знання основних закономірностей діяльності з керівництва і управління суспільними процесами на основі публічної влади, основних понять і категорій політичної науки, методів політичних досліджень, особливостей функціонування сучасних політичних інститутів, форм держав, історії політичної думки.	Політологія

	Здатність визначати суттєві ознаки і типологію сучасних політичних систем та їх елементів, аналізувати сучасні тенденції політичного життя України та міжнародних політичних відносин, Оцінювати вимоги основних вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів у політичній сфері.	Уміння самостійно аналізувати причини і наслідки політичних явищ і процесів, роль в них ідеологічних чинників, традицій, уявлень і переконань громадян. Здатність виявляти важливість загальнолюдських цінностей свободи, рівності, справедливості, демократії, мирутощо. Здатність займати в суспільстві активну громадянську позицію, протистояти спробам маніпулювання масовою та індивідуальною свідомістю членів суспільства, застосовувати когнітивні уміння на практиці	
ВВ 2.08	Знання наукових засад побудови освітнього процесу з використанням інформаційних технологій, їх розумного застосування в роботі з учнями, впливу освітньо-інформаційного середовища на різні сторони розвитку особистості дошкільника. Здатність застосовувати інформаційні технології в освітньо-виховному процесі.	Знання основних тенденцій інформатизації освіти, вимог до вчителя в інформаційному суспільстві, правил та норм роботи з комп'ютерною технікою, основних способ використання інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності – вимог до створення та застосування ІКТ в навчально-виховному процесі. Уміння ефективно працювати з основними програмними пакетами Windows 2007: Word, PowerPoint, Excel, Access, MovieMaker; раціонально використовувати комп'ютерну техніку та мережу Інтернет, добирати та створювати програмні дидактичні засоби для школярів, раціонально застосовувати ІКТ під час підготовки та проведення уроків та інших форм організації навчально-виховного процесу, компетентність у сфері інновацій та вдосконалення.	ІКТ технології в галузі
ВВ 2.09	Здатність здобувати самостійно і користуватися знаннями про археологічні пам'ятки як джерелами для дослідження різних аспектів життєдіяльності племен і народів, які у минулому проживали на території України. Здатність реконструювати історичний розвиток людських спільнот на підставі речових джерел.	Знання класифікації археологічних джерел; методів польової та камеральної обробки джерел; склад гуманітарних та природничих методів дослідження археологічних джерел ; основи археологічного матеріалознавства; Здатність давати характеристику предмету та змісту археологічного дослідження, класифікувати основні типи археологічних джерел, орієнтуватися у методах польової та камеральної обробки джерел; аналізувати можливості застосування методів археологічного матеріалознавства до певних категорій джерел.	Археологічне джерелознавство
ВВ 2.10	Знання історичного краєзнавства та історичної регіоналістики. Здатність виявляти культуру	Знання теоретичних основ історичного краєзнавства: (форм, методів, напрямів, джерел). Спроможність виробляти систему знань з історії, культури, економіки, природознавства рідного краю, проводити краєзнавчу роботу у	Історичне краєзнавство

	міжрегіонального спілкування та міжетнічної толерантності. Здатність застосовувати навички історичного дослідження, готовність до проведення пошуково-краєзнавчої роботи в школі, залучення до неї молоді.	професійній діяльності. Готовність до вдосконалення навичок історичного дослідження шляхом пошуково-краєзнавчої роботи. Здатність пропагувати історичні і культурні надбання українського народу, з метою формування культурно-історичної самоідентифікації.	
ВВ 2.11	Знання структури та різновидів основних форм мислення; типів об'єктивних зв'язків та відношень між ними; вимог формально-логічних законів, дотримання яких визначає логічну правильність розсудів. Здатність до виконання логічних операцій над поняттями, висловлюваннями, умовиводами. Здатність застосовувати логічні способи доведення та спростування, прийоми ведення дискусій та полемік.	Знання предмету, методів логіки, основних формально-логічних законів та форм мислення, логічних підстав теорії аргументації та форм розвитку наукового знання. Здатність оперувати логічною термінологією з метою визначення сфери функціонування раціонального (абстрактно-логічного) мислення; правильно формулювати запитання; встановлювати відношення між висловлюваннями за істинністю; визначати логічні помилки в текстах, в міркуваннях учасників історичного дискурсу. Здатність чітко, послідовно і несуперечливо формувати свої думки, дохідливо і переконливо робити висновки, обґрунтовувати засобами логіки та конкретним матеріалом освоєної спеціальності розв'язання практичних завдань, пов'язаних із професійною діяльністю. Уміння наводити власні приклади, що ілюструють знання студента про специфіку логічної організації форм абстрактного мислення. Здатність виявляти нетипові випадки порушень законів логіки, що зустрічаються в літературних творах, документальних текстах, в публічних промовах.	Логіка
ВВ 2.12	Знання багатоманітності філософських, культурологічних, соціологічних, етнологічних та інших підходів до аналізу культури, що перебувають у науковому обігу; базових культурологічних понять і термінів. Здатність розуміти функціональну всепроникність, універсальність та багатозначність культури в житті людини і суспільства;	Знання теоретичних основ динаміки культурно-історичного процесу; логіки становлення, розвитку та занепаду світових цивілізацій та їх культур; характерних рис сучасної світової культури; культурологічного змісту глобальних проблем сучасності; особливостей культурних епох, їх духовних цінностей та пріоритетів; характерних ознак регіональних типів культури та місце серед них української культури. Здатність аналізувати та оцінювати явища духовного життя; орієнтуватися в основних філософських концепціях культурології; знаходити тип, характер, історичний контекст тих чи інших духовних цінностей; розрізняти світобачення й світорозуміння кожної культурно-історичної епохи. Здатність визначати етапи, основні тенденції та закономірності розвитку світової культури і	Культурологія

	називати найбільш відомих представників світової і вітчизняної культури. Уміння при здійсненні виробничої або соціальної діяльності мислити творчо, відчувати відповідальність за наслідки своєї діяльності та знайти гідне місце у колективі, бути толерантним у спілкуванні.	культурологічної думки; - місце і роль національної української культури від її витоків до сьогодення. Готовність збагачувати власну духовну культуру через самоосвіту; творчо працювати над прирощенням власних культурно-освітніх знань.	
ВВ 2.13	Знання антропологічних методів дослідження тіла людини; інструментарію та мети дослідження тіла людини. Здатність аналізувати антропометричні показники для характеристики фізичного розвитку людини. Усвідомлювати значення знань про антропометричні точки і пропорції тіла. Здатність визначати віхи розвитку антропології в Україні; називати вчених антропологів України та світу.	Розуміння природи людини, вирізнення морфофізіологічних ознак серед населення земної кулі, процесу походження людини, расогенезу та етногенезу. Знання біологічної історії людини; одонтологічних, гематологічних, дерматогліфічних особливостей людей. Уміння досліджувати людину за допомогою соматоскопії та антропометрії; знаходити антропометричні точки на тілі; визначати пропорції тіла; визначати типи пальцевих візерунків; опрацьовувати відповідну наукову літературу.	Антропологія
Практична підготовка			
П 01	Здатність оволодіння знаннями практично розрізняти пам'ятки археології; культуру носіїв певної археологічної культури (відповідно до об'єкту запланованих розкопок чи розвідок); Здатність розрізняти комплекс археологічних пам'яток за допомогою спеціальних методів дослідження. Розуміти та застосовувати послідовність проведення археологічних досліджень. Готовність	Знання теоретичних основ наукового вивчення археологічних пам'яток різних категорій. Розуміння правил первинної обробки отриманих матеріалів, складання польових описів, зберігання і транспортування артефактів. Уміння працювати з археологічними пам'ятками в природному географічному оточенні, визначати їх фаціальну належність (поселення, стоянка, курганний могильник та ін.); особливості залягання культурного шару, володіння способами і методиками його вивчення. Уміння складання планів пам'яток, що вивчаються, фіксації культурного шару, розмірів, опису процесу роботи (ведення щоденника), окремих об'єктів, поховань і стратиграфічної ситуації. Уміння облаштовувати польовий табір, організувати його функціонування і	Археологічна

	до добору репродукцій, фотографій, електронних презентацій, побудові екскурсії для школярів до археологічної пам'ятки.	життєзабезпечення; оформляти результати польових досліджень у вигляді звіту. Готовність використовувати набуті когнітивні уміння на практиці у професійній діяльності.	
П 02	Здатність до безпосередньої роботи (за індивідуальною програмою) у відділах архіву з його фондами і колекціями; аналітичної і синтетичної критики архівних документів та матеріалів. Здатність демонструвати раціональні прийоми пошуку, відбору, аналітичної і синтетичної критики предметів музейного значення, методику їх використання у науково-дослідній, виховній та практичній роботі за професійною спрямованістю.	Знання організації архівів і музеїв в Україні, напрямів та форми їх роботи щодо комплектування, обробки, систематизації, обліку, зберігання та використання архівних документів і музейних експонатів. Набуття навичок раціонального пошуку, відбору, аналітичного дослідження архівних документів і музейних експонатів, методики їх використання у науково-дослідній, навчально-виховній та науково-популяризаторській роботі за професійною спрямованістю, практичний досвід індивідуальної та групової роботи. Здатність до самоорганізації, систематичного набуття й поповнення знань, вмінь і навичок роботи за обраним фахом. Здійснення адекватної самооцінки, здатність до рефлексії діяльності. Готовність використовувати набуті когнітивні уміння на практиці у професійній діяльності.	Музейно-архівна
П 03	Здатність здійснювати науково-пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал. Користуватися методами історичного аналізу для обробки результатів дослідження. Здійснювати наукове дослідження у вигляді курсової роботи.	Знання основних дат, подій та термінів історичного розвитку регіону, методики здійснення історичних досліджень (усна історія, архівознавство, історична географія тощо). Уміння застосовувати на практиці знання, вміння та навички набуті в процесі вивчення історичних дисциплін; збирати, систематизувати та аналізувати зібраний фактологічний матеріал; презентувати результати історичних досліджень.	Практика історичних досліджень
П 04	Здатність демонструвати зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом; використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних та виховальних завдань. Здатність проводити уроки з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності учнів.	Знання особливостей організації педагогічного процесу в навчальному закладі, стратегічні цілі навчання. Знання теоретичних основ дидактики та базових знань спеціальності. Здатність переносити вміння та здібності в контекст нової ситуації, організовувати навчально-пізнавальну діяльність учнів. Здатність проводити психолого-педагогічні спостереження за учнями класу, виявляти їхні вікові та індивідуальні особливості, рівень розвитку, рівень вихованості організаційні форми; підбирати методи й засоби проведення уроків у відповідності з дидактичними принципами навчання, враховуючи вікові, психологічні особливості учнів й конкретні умови навчання. Уміння застосовувати інформаційно-	Виробнича (педагогічна)

	<p>Готовність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадянських та професійних зобов'язань; здійснювати рефлексію педагогічної діяльності.</p>	<p>комунікаційні технології у навчанні; стимулювати інтерес та активність учнів до засвоєння знань, розвивати їхню увагу, мислення, мовлення. Готовність до реалізації креативних, інноваційних ідей, обміну знаннями, ідеями. Здатність застосовувати технології моніторингу й оцінювання з метою діагностики навчальних досягнень учнів. Здатність працювати самостійно за індивідуальною програмою, застосовуючи гнучку схему планування практичної діяльності та самоконтролю. Готовність до самокорекції педагогічної діяльності на основі вивчення передового педагогічного досвіду, до безперервного і актуального навчання.</p>	
--	---	---	--

**Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми):**

Кандидат історичних наук, професор,
завідувач кафедри загальної історії

Кривошея І. І.

Розробники:

Доктор історичних наук,
професор кафедри загальної історії

Біляєва С.О.

Кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України

Дудник О. В.

	<p>Готовність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадянських та професійних зобов'язань; здійснювати рефлексію педагогічної діяльності.</p>	<p>комунікаційні технології у навчанні; стимулювати інтерес та активність учнів до засвоєння знань, розвивати їхню увагу, мислення, мовлення. Готовність до реалізації креативних, інноваційних ідей, обміну знаннями, ідеями. Здатність застосовувати технології моніторингу й оцінювання з метою діагностики навчальних досягнень учнів. Здатність працювати самостійно за індивідуальною програмою, застосовуючи гнучку схему планування практичної діяльності та самоконтролю. Готовність до самокорекції педагогічної діяльності на основі вивчення передового педагогічного досвіду, до безперервного і актуального навчання.</p>	
--	---	---	--

**Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми):**

Кандидат історичних наук, професор,
завідувач кафедри загальної історії

Кривошея І. І.

Розробники:

Доктор історичних наук,
професор кафедри загальної історії

Біляєва С.О.

Кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України

Дудник О. В.